

**Nr 117.**

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avveckling av kommunskogslånefonden; given Stockholms slott den 26 februari 1954.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

**GUSTAF ADOLF.**

*Sam. B. Norup.*

---

**Propositionens huvudsakliga innehåll.**

I propositionen föreslås, att kommunskogslånefonden skall avvecklas vid utgången av budgetåret 1954/55.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1954.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Norup, fråga om avveckling av kommunskogslånefonden och anför därvid följande.

I sin till 1953 års riksdag avgivna berättelse har *riksdagens revisorer* uttalat bland annat, att kommunskogslånefonden snarast bör avvecklas. Såsom stöd härför har revisorerna anfört i huvudsak följande.

Enligt beslut av 1930 års riksdag inrättades kommunskogslånefonden såsom en statens lånefond för underlättande av kommunernas förvärv av kalhuggna, vanhävdade eller försumpade skogsmarker eller andra skogsmarker med otillfredsställande skogstillstånd. Avsikten var att kommunerna efter förvärven skulle genom kulturåtgärder sätta dessa marker i nöjaktigt skogligt skick. För lånefonden har bestämmelser meddelats i kung. 1930: 272. Lånevillkoren har avpassats så, att lånens förräntning och amortering i väsentlig omfattning skall kunna ske med medel, som inflyter genom virkesavkastningen från skogsmarkerna.

Från ifrågavarande lånefond har alltsedan dess inrättande endast två lån utlämnats, båda till samma låntagare. Lånen, som uppgick till ett sammanlagt belopp av 25 000 kronor utlämnades båda år 1935 och var avsedda att amorteras under åren 1967—1986. Ränta utgick med 4 procent. Enligt vad revisorerna inhämtat har dessa lån i december 1952 blivit inlösta.

Såsom kapital för kommunskogslånefonden anvisades för budgetåret 1930/31 ett reservationsanslag av 200 000 kronor. Då något lån icke beviljades ur fonden under de därpå följande tre åren, har detta belopp såsom behållning å anslaget omförts till inkomsttitel för i anspråk tagna reservationer. För budgetåren 1934/35 och 1936/37 anvisades sammanlagt 75 000 kronor. Det belopp å 50 000 kronor, som icke disponerats för nyssnämnda lån, har i likhet med det tidigare anslaget tagits i anspråk för statsregleringen såsom besparing. Några disponibla medel finnes alltså icke tillgängliga, utan fondens kapitalbehållning inskränker sig till berörda lånefordran på 25 000 kronor.

Revisorerna erinrar slutligen om att statens utlåningsfonder redovisas i rikshuvudboken, varjämte ränteavkastningen av varje fond upptages med särskilt belopp i riksstatsens inkomstspecifikation.

I anledning av revisorernas uttalande har utlåtanden avgivits av statskontoret och skogsstyrelsen, som i sin tur inhämtat yttranden från skogs-sällskapet och styrelsen för svenska landskommunernas förbund.

*Statskontoret* biträder för sin del revisorernas förslag.

*Skogsstyrelsen* förklarar i sitt yttrande, att den under nuvarande förhållanden icke vill motsätta sig en avveckling av fonden. Till närmare utveckling av sin ståndpunkt anför styrelsen i huvudsak följande.

Skogsstyrelsen får erinra om att frågan om kommunskogslånefondens utnyttjande var föremål för statsrevisorernas uppmärksamhet redan 1944 vid behandlingen av statsverksamheten under budgetåret 1943/44 (berättelsen för nämnda år, § 32). Skogsstyrelsen framhöll i detta sammanhang, att vissa skäl talade för en omarbetning av bestämmelserna för låneverksamheten med fonden i förenklade riktning i anslutning till vad 1936 års skogsutredning på sin tid föreslagit, varvid också syntes böra övervägas att vidga verksamheten till att omfatta långivning även för bildande av gemensamhetsskogar. Styrelsen hade för avsikt att undersöka dessa frågor och avge därav betingade förslag. Denna översyn syntes emellertid, enligt styrelsens mening inte vara brådskande, bland annat av det skälet, att för det dåvarande andra gynnsamma finansieringsmöjligheter fanns vid förvärv av här ifrågavarande slag. Statsrevisorernas påpekande föranledde icke någon särskild åtgärd från statsmakternas sida.

Såsom förhållandena därefter utvecklats, har styrelsen funnit sig sakna anledning att sätta igång den tillämnade undersökningen rörande omarbetning av grunderna för lån från fonden och därmed sammanhängande spörsmål. Andra mera påträngande arbetsuppgifter och brist på arbetskraft har också nödvändiggjort för styrelsen att ställa den tilltänkta utredningen på framtiden. Emellertid synes det styrelsen som om den omsvängning i den ekonomiska utvecklingen, vilken på allra senaste tiden kunnat spåras, skulle kunna göra lånemöjligheter av här angivet slag behövligen inom en icke alltför avlägsen framtid. Givetvis bör dock såsom styrelsen tidigare framhållit bestämmelserna i ämnet göras betydligt smidigare än de nuvarande, om en lånefond med angivet syfte skall kunna fylla någon verklig funktion.

Sedan statsrevisorernas nu remitterade förslag framlagts, har chefen för finansdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallat särskilda sakkunniga med uppdrag att utreda utformningen av statliga stödåtgärder i syfte att stimulera avsättning, produktion och sysselsättning inom näringslivet (Post- och Inrikes Tidningar den 29 december 1952). Frågan om de former, i vilka en kreditgivning på det här ifrågavarande skogliga området lämpligen bör äga rum, torde falla inom ramen för nämnda sakkunnigas uppdrag. I avvaktan på resultatet av denna utredning kan det måhända övervägas att låta anstå med avvecklingen av kommunskogslånefondens. Då emellertid fonden enligt vad erfarenheten givit vid handen i nuvarande utformning icke synes fylla något direkt praktiskt behov och saknar disponibla medel, vill styrelsen likväl icke motsätta sig att fonden, oavsett den nyssnämnda utredningen, omedelbart avvecklas.

*Skogs-sällskapet* ifrågasätter i sitt till skogsstyrelsen avgivna yttrande, huruvida icke med avvecklingen av kommunskogslånefondens bör bero i avvaktan på resultatet av en genom skogsstyrelsens försorg utförd utredning i ämnet. Härom anför sällskapet i huvudsak följande.

Kommunskogslånefondens tillkomst år 1930 betingades helt av önskemålet att stödja vissa betydelsefulla strävanden i skogsvårdens tjänst. Erfaren-

heten visade dock snart, att lånefonden av skilda anledningar var föga ägnad att tillgodose dessa syften. De för låneproceduren utformade reglerna var i många detaljer alltför invecklade och osmidiga. Den ekonomiska utvecklingen över huvud taget bidrog också till att lånefonden sattes åt sidan. I begränsad utsträckning kunde kommuner enklare möta medelsbehov för ifrågavarande ändamål genom att anlita reguljära kreditinstitutioner. Därvid tillämpade villkor torde dock ej ha inneburit ett sådant aktivt stöd åt dessa skogsvårdsintressen, som kommunskogslånefonden varit avsedd att lämna.

Av 1936 års skogssakkunniga, som verkställde en genomgripande översyn av statliga åtgärder till skogsbrukets förkovran, upptogs spörsmålet om en effektivisering av kommunskogslånefonden till övervägande (SOU 1938: 58). Utredningen framlade förslag till en väsentlig förenkling av lånerörelsen. Bland annat förordades, att inom dess ram även skulle inrymmas kreditmöjligheter för att underlätta tillkomsten av rationellt skötta s. k. gemensamhetsskogar. Alltsedan slutet av förra århundradet har dylik samfällighetsbildning ur skogsvårdssynpunkt varit föremål för olika utredningars och myndigheters livliga rekommendationer utan att detta lett till några som helst praktiska resultat. Sällskapet, som har kommunskogsrörelsen till huvuduppgift och tillika anser, att strävandena att bilda lämpliga gemensamhetsskogar bör gynnas och uppmuntras, kunde reservationslöst ansluta sig till skogsutredningens förslag. Dessa har emellertid ej föranlett några åtgärder från statsmakternas sida. Måhända kan man förmoda, att den extraordinära utveckling icke minst inom det ekonomiska livet, som inleddes vid krigsutbrottet år 1939, varit en väsentlig orsak därtill.

Under de senaste åren har de av överkonjunkturen starkt präglade näringspolitiska förhållandena förvisso ej varit ägnade att skapa något behov av kommunskogslånefondens återupplivande, vare sig i den av 1936 års skogsutredning föreslagna eller i annan modifierad form. Samhällslivets ekonomiska funktioner förefaller emellertid att vara på väg mot ett nytt läge, där det kanske kan finnas skäl att förstärka statens stöd åt skogsvård och skogshushållning med, bland annat, effektiva kreditanordningar av långtidsnatur för här ifrågavarande ändamål. Framför allt torde detta kunna bli fallet vid en mera påtaglig konjunkturavmattning. Det bör vidare framhållas, att en organiserad kommunskogsrörelse pågår sedan år 1948 i Norrland under sällskapets ledning. Erfarenheten har här visat, att påtagligt intresse finns hos kommunerna för engagemang i skogsvårdsarbetet i överensstämmelse med sällskapets hävdvunna program. Finansiella svårigheter för lämpliga markförvärv kan därvid stundom komma hindrande emellan. Så är ock fallet beträffande de mycket omfattande och kostnadskrävande förbättringsföretag, vilka som regel måste utföras å markerna. Företagen är ju i så måtto betungande ur finansieringssynpunkt, att produktionsökningens ekonomiska resultat merendels först efter lång väntetid gör sig gällande.

Även bör särskilt uppmärksammas, att i de allra nordligaste länen numera av åtskilligt att döma synes föreligga reella möjligheter att i viss utsträckning åstadkomma gemensamhetsskogar med nöjaktiga garantier för god skötsel och vård. Detta förhållande tilldrar sig förvisso sällskapets synnerliga intresse med hänsyn till de nya utvägar, som sålunda skulle öppnas att få ytterligare skogsarealers produktionsförmåga rationellt tillvaratagen och nyttiggjord. Dessa tämligen enastående tillfällen till lärrika samfällighetsbildningar efter tidsenliga krav borde omsorgsfullt tagas till vara och underlättas. Tänkbart är, att en reviderad och utbyggd kommunskogslånefond kan bli ett gott hjälpmedel därvidlag, i synnerhet om det vore möjligt att i

ett lånesystem inlägga för det skogsvårdande syftet direkt stimulerande verkningar. Det bör i detta sammanhang understrykas, att det, om gemensamhetsskogarna skall på rätt sätt fylla sin uppgift, är angeläget att skogligt och ekonomiskt säkerställa en rationell skötsel av dem.

Ehuru sällskapet — bland annat med hänsyn till svårigheten att bedöma händelseutvecklingen — måste begränsa sig till mera allmänna och osäkra uttalanden, skulle sällskapet för sin del gärna se, att hithörande frågor utan dröjsmål togs upp till allsidig undersökning. Det förhållandet, att saken kan vara av betydelse för skogsvårdssträvandena framför allt i de delar av vårt land, där för närvarande de största insatserna i dylikt hänseende påkallas och samtidigt också de besvärligaste skogliga och biologiska hindren möter ett återuppbyggnadsarbete, synes utgöra tillräckligt motiv för undersökningen. Därvid bör givetvis anläggas de vidare aspekter, vilka betingas av de produktionsbefrämjande kreditanordningar, som redan består inom jordbruket och skogsbruket och som kan ha betydelse för olika slags skogssamfälligheter. Bland sådana anordningar torde här kunna nämnas statens skogslånefond, skogsväglånefonden och de statliga lånegarantiåtgärderna för jordbrukets förstärkning.

*Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund* slutligen framhåller i sitt yttrande, att ur kommunala synpunkter hinder icke möter för en avveckling av kommunkogslånefonden. Anledningen till att fonden kommit att anlitas i så ringa omfattning anges vara att kommunerna vid förvärv av skogsfastigheter kunna på annat håll upptaga lån på minst lika gynnsamma villkor som erbjudits ur fonden.

I sitt utlåtande nr 102 till 1953 års riksdag har statsutskottet, som funnit de skäl revisorerna anfört för en avveckling av kommunkogslånefonden bärande, hemställt att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om åtgärder i det av revisorerna angivna syftet. Riksdagen har sedermera fattat beslut i överensstämmelse med vad statsutskottet i utlåtandet föreslagit (Rskr. 227).

#### *Departementschefen.*

Såsom framgår av det föregående har under de mer än två decennier, som kommunkogslånefonden bestått, endast två lån utlämnats. Dessa lån, uppgående till ett sammanlagt belopp av 25 000 kronor, har beviljats år 1935 och blivit inlösta i december 1952. Med hänsyn till den låga lånefrekvensen synes det vara uppenbart, att fonden icke fyller någon egentlig uppgift. Enligt min mening torde densamma därför utan olägenhet kunna avvecklas. Därest i fortsättningen behov skulle uppstå av lån till de ändamål, som avsetts med fonden, torde detta behov utan större svårighet kunna tillgodoses å den vanliga kreditmarknaden.

Lån ur fonden torde alltså icke böra beviljas efter utgången av innevarande budgetår. Behållningen å fonden bör tillföras riksgäldskontoret. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser angående avvecklingen.

*Kungl. Maj:ts proposition nr 117.*

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medge,

att kommunkogslånefonden må avvecklas med utgången av budgetåret 1954/55.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

*Kerstin Krause.*